

ORKUSTOFNUN
Auðlindadeild

Alþingi
Erindi nr. P 130/480
komudagur 23.3.2004

Grensásvegur 9
108 REYKJAVÍK
os@os.is

Sími - 569 6000
Fax - 568 8896
http://www.os.is

Alþingi - Umhverfisnefnd Alþingis
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 22. mars 2004
Tilvísun: 2004030005
Bréfalykill: 22.2

Efni: Frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu

Með bréfi dagsettu 2. mars 2004 óskaði umhverfisnefnd Alþingis eftir umsögn Orkustofnunar um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu, 564. mál. Stofnunin skilaði umsögn um frumvarp um sama efni þann 10. apríl 2003 og vísast til þeirrar umsagnar, auk þess sem hér greinir.

Meginálit Orkustofnunar er að stofnunin gerir ekki athugasemd við að um Mývatn og Laxá og nánasta nágrenni þeirra gildi sérlög en telur að breytt lagaumhverfi frá því að gildandi lög um verndun Mývatns og Laxár voru sett breyti þeim forsendum sem voru fyrir setningu þeirra. Stofnunin telur líklega að unnt sé að ná settum markmiðum um vernd svæðisins á grundvelli gildandi náttúruverndarlaga (nr. 44/1999) og annarra laga, svo sem laga um mat á umhverfisáhrifum (nr. 106/2000) og eftir atvikum lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir (nr. 7/1998).

Meginmarkmið með verndun Mývatns- og Laxár skv. frumvarpinu er að stuðla að náttúruvernd á Mývatns og Laxásvæði og tryggja að vistfræðilegu þoli svæðisins verði ekki stefnt í hættu af mannavöldum. Lögin eiga ennfremur að tryggja verndun líffræðilegrar fjölbreytni á vatnasviði Mývatns og Laxár svo að það helsta sé nefnt. Orkustofnun telur að mikilvægasta markmið frumvarpsins sé að vernda einstætt lífríki Mývatns og þess sem einkum gefur Laxá sérstöðu meðal straumvatna á Íslandi, sem er urriðastofn Laxár.

Orkustofnun gerir athugasemd við 3. gr. sem fjallar um framkvæmd verndunar skv. 1. mgr. 2. gr. Samkvæmt 3. gr. eru breytingar á hæð stöðuvatna og rennsli straumvatna fortakslaust óheimilar nema til verndunar og ræktunar. Ekki er annað að skilja en að verði greinin samþykkt verði ómögulegt að koma rekstri Laxárvirkjunar í eðlilegt horf, sbr. næsta kafla (um orkuvinnslusvæði). Í núverandi frumvarpi er reynt að koma til móts við þetta sjónarmið og opna á möguleika fyrir því að það sé athugað með opnum huga að bæta rekstrarskilyrði Laxárvirkjunar (Ákvæði til bráðbirgða nr. III).

Orkuvinnslusvæði á vatnasviði Mývatns og Laxár

Innan þess svæðis sem ákvæði lagafrumvarpsins nær til er Laxárvirkjun, Kröfluvirkjun, og Námafjall með Bjarnarflagi þar sem fram fer vinnsla á gufu vegna verksmiðjureksturs, raforkuvinnslu og til hitaveitu sveitarfélagsins.

Landsvirkjun keypti á sínum tíma gufuveitu ríkisins í Bjarnarflagi og með lögum um raforkuver (nr. 60/1981) er iðnaðarráðherra heimilt að veita Landsvirkjun leyfi til að reisa og reka jarðvarmavirkjun í Bjarnarflagi við Námafjall (Bjarnarflagsvirkjun) með allt að 40 MW

aflí, að uppfylltum skilyrðum samkvæmt lögum nr. 36/1974, um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu. Niðurstöður Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum fyrir allt að 80 MW virkjun í Bjarnarflagi var að framkvæmdin hefði ekki umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér, að uppfylltum tilteknum skilyrðum.

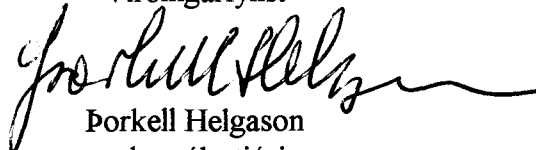
Samkvæmt lögum nr 38/2002 er iðnaðarráðherra heimilt að veita Landsvirkjun leyfi fyrir stækkun Kröfluvirkjunar í allt að 220 MW. Landsvirkjun hefur undirbúið 40 MW stækkun hennar úr 60 í 100 MW og lokið við mat á umhverfisáhrifum. Landsvirkjun hefur þegar hafið undirbúning að stækkun umfram 100 MW með rannsóknarborunum á svæði vestan núverandi Kröfluvirkjunar sunnan Leirhnjúks.

Ekki verður séð að það breyti miklu fyrir ofangreind áform um nýtingu á háhita, þótt þetta frumvarp verði að lögum.

Gildandi lög um verndun Mývatns og Laxár voru upphaflega sett í kjölfar sáttasamnings í svonefndri Laxárdeilu. Samkvæmt honum var Laxárvirkjun 3 gerð án inntakslóns og hefur rekstur virkjunarinnar verið erfiður frá upphafi. Stafar það annars vegar af því að vélbúnaður hennar er gerður fyrir mun meira fall en núverandi mannvirki, þ.e. inntakslón Laxárvirkjunar 2, leyfir. Auk þess hafa verið miklir erfiðleikar vegna sandburðar, íss og krapa. Þessar aðstæður valda miklu álagi á vélarnar og viðhaldskostnaði sem er mjög íþyngjandi fyrir reksturinn. Að mati Orkustofnunar þarf að taka á því hvort halda megi áfram rekstri virkjunarinnar með viðunandi hætti.

Með bráðbirgðaákvæði (III) þessa frumvarps er reynt að koma til móts við sjónarmið, sem m.a. Orkustofnun hefur sett fram, að óhjákvæmilegt sé að huga að framtíð Laxárvirkjunar. Ákvæðið segir fátt annað en að það megi meta þá hagsmuni sem eru í húfi, einnig rekstrarhagsmuni Laxárvirkjunar, og að Umhverfisstofnun sé heimilt að taka málefnalega afstöðu til þessara hagsmuna.

Virðingarfyllt

Þorkell Helgason
orkumálastjóri